

V. predavanje: Katera politiška stranka nam je najboljša?

VI. predavanje: Naše šolske oblasti in njih dolžnosti napram šoli in nam.

VII. predavanje: Kdo bo učitelj?

VIII. predavanje: Reasumacija vseh dosedanjih predavanj, naznačenih tu.

Končno predlagam: Slovensko učiteljsko zbrano na rednem obč. zborovanju »Slov. učit. društva v Istri«:

1. sprejmi moj prej navedeni načrt najnujnejšega in najpotrebnejšega dela za izboljšanje gmotnega in moralnega našega stanja;

2. V to svrhu se naj razdeli vse delo med posamezne tovariše, ki se naj ali sami javijo ali pa jih določi vse tega dne zbrano slovensko učiteljsko Istre.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

Iz redne seje upravnega odbora Zaveze (4. aprila 1912.)

1. Predsednik L. Jelenc otvori sejo in konstatira sklepčnost. Toplo se spominja umrlega odbornika Ig. Šijanca, naštevši zasluge, ki jih ima pokojni v obilni meri za Zavezo in za učiteljsko sploh. Zavezo je zastopal pri pogrebu odbornik J. Rajšp.

2. Tajnik V. Rus poroča o vseh onih korakih, ki jih je ukrenilo vodstvo od zadnje seje upravnega odbora o božiču do 1. aprila tekočega leta.

O tajnikovem poročilu se vname daljša debata.

Odbornik J. Dimnik želi, naj ne bo nepotrebne konkurence med izdajami knjig, ki jih izdajajo učiteljska društva in Zveze.

Odborniku Ign. Križmanu se pojasni, da vodstvo pri izbiri govornikov ob izrednem zborovanju delegacije spričo kratko odmerjenega časa ni moglo postopati drugače. O vseh govornikih je imelo vodstvo najboljše mnenje. Vprašalca se naprosi, da vso zadevo svojim tovarišem natančno pojasni, kar naprošeni tudi oblubi.

3. Račun Zaveze za l. 1911, podan po blagajniku Fr. Luznarju, je naslednji:

Dohodkov je bilo 1442 K 28 v, stroškov pa 1144 K 81 v, prebitka torej 297 kron 47 v. (K temu spada še dolg 6 družtev članarine za l. 1911, v znesku 306 K. Skupno je torej pravega prebitka 603 K 47 v).

Stalno se določijo potni stroški upravnih odbornikov.

4. Poročilo o Zavezinih listih.

a) »Zvonček«. Upravnik L. Jelenc poroča, da je plačujočih naročnikov 854, neplačujočih pa 168, skupaj torej 1022. List izhaja, če ni treba nabavljati zanj preveč klišejev.

b) »Učiteljski tovariš«. Podrobno poročilo poda upravnik J. Pretnar. Vpihnih naročnikov je 1174; njih število je naraslo letos za 32. Dolg »Uč. Tovariša« se prav izdatno manjša. Vzrok temu so redni opomini in pa to, da ni toliko prilog posameznim številkam kakor lani.

Odbornik J. Rajšp je mnenja, da imej vsak organizirani član »Učit. Tovariša«.

Urednik E. Gangl zahteva, da mora imeti vsak član Zaveze »Učit. Tovariša« prav tako, kakor mora imeti vsak vojak svoj bajonet. Ob roki novih pravil naj pride upravni odbor pred letošnjo delegacijo v tem smislu s pozitivnimi predlogi.

Sklene se, da prevzame z novim letom oskrbo inseratnega dela »Učit. To-

variša« upravnik J. Pretnar. List mora imeti od inseratov izdaten stalni dobiček.

Odbornik Iv. Sega predlaga, naj se stalne sotrudnike sploh primerno nagradi. Treba je dobrih uvodnih člankov o šolstvu in o važnejših pridobitvah na šolsko-političnem polju, zakaj urednik ob najboljši volji ne vzmore vsega sam.

Urednik E. Gangl želi, da naj okrajna učiteljska društva določijo sotrudnika, ki naj redno poroča o vseh najvažnejših sklepih nakratko takoj in najprej »Učit. Tovarišu«. Sklene se, da pregleda in uredi vse doposlano gradivo o »Načrtu izpremenjenih Zavezinih pravil« v to izvo-

c) »Popotnik«. Upravnik Fr. Luznar poda naslednje pojasnilo: Stroškov je 4610 K 51 v, dohodkov pa 3927 K 89 v, torej je primanjkljaja 681 K 62 v. Plačujočih naročnikov je 710, brezplačnih 88 in učiteljski dobivajo zastoj 94 »Popotnikov«.

Glede plačujočih in brezplačnih naročnikov se vname daljša debata. Obvelja zatrdilo urednika M. Nerata, da vsaka reklama nekaj stane, končno pa na stanje blagajne vendarle dobro upliva.

5. Razgovor glede kraja zborovanja XXIV. skupščine. Predsednik omenja, da je prejel od uplívne osebe, ki mu je Koroška dobro znana, nasvet, naj zboruje Zaveza letos na Koroškem. Iz taktičnih razlogov pa predlaga, da naj se ta misel za zdaj opusti.

Tajniku se na njegovo pojasnilo glede priklonitve koroških učiteljev k Zavezi naroča, da se v ime Zaveze nadalje dogovarja z imenovanim zaupnikom. O rezultatu dogovorov naj poroča na prihodnji seji upravnega odbora.

Zastopnik za Stajersko, odbornik A. Gnus, stavi dogovorno s štajersko Zvezo in s Celjskim učiteljskim društvom predlog, da naj se vrši letošnja skupščina dne 10. in 11. avgusta v Celju, kar se soglasno sprejme.

6. Preureditev Ročnega zapisnika.

V Ročni zapisnik naj pride osebni status vsega v Zavezi organiziranega učiteljskega, kakor je bilo doslej v navadi za Kranjsko. Določijo se za vsako kronovino posebni oni, ki preskrbe pravočasno tozadevno snov.

7. Slučajnosti.

Iz Jan Legovega fonda se določi 60 K za Volaričev spomenik. Vsota naj se takoj odpošlje v Kobarid.

Razpravlja se o seznamu in ureditvi mladinskih spisov ter o utrakvistični tealki v Ljubljani.

Primorska učiteljska društva so se medsebojno dogovorila, da ustanove tam tri deželne učiteljske Zveze in sicer 1. za Trst, 2. za Goriško in 3. za Istro.

Iz VII. vodstvene seje (13. aprila 1912.)

1. Na Dunaju se vrši dne 16. in 17. aprila posvetovanje napredne poljske, češke, nemške in naše jugoslovanske učiteljske Zaveze glede nadaljnega skupnega in solidarnega postopanja o izboljšanju gmotnih učiteljskih razmer tostran Litave. Določeno je tudi, da se sklepa na tem sestanku o korakih, ki jih store iste Zaveze glede reakcionarnih prikazni na šolskem polju, kakor kaže slučaj Steinwender.

2. Na isti kraj in čas sklicuje tudi Slovanska avstrijska učiteljska Zveza skupno odborovo sejo, pri kateri se določijo nje glavna letošnja skupščina in pri kateri se določijo teme in poročevalci. Sklene se, da zastopa našo Zavezo na teh dveh zborovanjih nje predsednik.

3. Odposlancu se naroči, da pozve iz gotovega vira, kakšno stališče pravzaprav zavzema napram učiteljskim težnjam državnozborna poslanska skupina »National Verband«. V splošnem naj pa se ugotovi, ali je kaj in kdaj kaj upanja na izpremembo § 55. drž. šol. zakona.

4. Redakterja »Lehrer - Zeitung« se naprosi, da takoj proti poroču v njej o najvažnejših ukrepih z ozirom na § 55. in naj ne čaka šele na sejo upravnega odbora nemške učiteljske Zveze.

5. Predsedstvu »Slovenske Šolske Matic« se je odposlala prošnja, da naj ta a) podaljša rok zglašenja udeležnikom počitniškega učiteljskega tečaja do binkošti, b) da naprosi železniško upravo za znižanje vožnje po železnicah vsem priglašnim udeležencem.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 12. maja t. l., ob 11. uri v dekleški šoli v Rudolfovem. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o izpremembi Zavezinih pravil in določitev zastopnikov, ki ju pošlje učiteljsko v c. kr. okr. šol. svet. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

Pedagoško društvo v Krškem ima v nedeljo dne 5. majnika t. l. svoj letošnji nadučitelju v Trzišču, da preskrbi, kar je urj popoldne: 1. občni zbor s poročilom predsednika, tajnika in blagajničarice; 2. volitev novega odbora; 3. letošnje volitve naših zastopnikov v okr. šol svet; 4. slučajnosti in nasveti. Ob 3. uri popoldne: Roditeljski sestanek, ki predavata na njem: 5. Maks Hočvar: Kako naj podpirajo roditelji učitelja pri vzgoji otrok. 6. Drag. Humek: O predenju in tkanju, (skioptično predavanje).

Pred občnim zborom je ob 1. uri popoldne skupen obed v gostilni pri Prijatu Kdor se udeleži obeda naj to blagovoljno z dopisnico naznani tov. Andr. Skulju, nadučite, v Trzišču, da preskrbi, kar je potreba. Pridite mnogoštevilno na to zborovanje. Pokažimo zopet, da imamo stanovsko zavest in skupnost, ki nam je ne more vzeti nihče. Na svidenje v Trzišču. Odbor.

Štajersko

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 9. majnika 1912 ob 2. uri popoldne v šolskem poslopu na Gomilskem po vzporedi, objavljenem v »Učitelj. Tovarišu« št. 9, z dne 1. aprila 1912. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo. Preložitve zborovanja. V zadnjem »Učiteljskem Tovarišu« (št. 17) napovedani izlet v Spodnjo Polskavo (9. maja) se preloži na četrtek, dne 13. junija t. l., in to zato, ker je g. profesor dr. Pivko zaradi usposobljenostnih izpizov zadržan, se ga udeležiti. J. Sabati, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer zboruje dne 9. majnika pri Sv. Juriji na Ščavnici. Pričetek ob 10. uri. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. dopisi, 3. predavanje. Predavata g. dr. Kreft in tov. nadučitelj Vreča. Zadnji nadaljuje s svojim lanskim referatom »O zgodovine Negove«. 4. Slučajnosti. Na mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Aprobirana knjiga. Ministrstvo za uk in bogočastje je aprobiralo z razpisom z dne 18. aprila 1912, št. 16.927, učno knjigo Albert Sič: »Trgovsko računstvo za trgovske nadaljevalne šole in enoletne trgovske tečaje za deklice, I. del.« Knjigo je založilo Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Cena vezani knjigi I K 60 v. Knjiga bo obsegala tri dele, to je: za I., II. in III. razred trgovskih nadaljevalnih šol. Tudi drugi in tretji del sta dobila predaprobacijo in izideta v kratkem. Knjiga je urejena tako, da se je more s pridom posluževati tudi, kdor se hoče zase učiti trgovskega računstva.

Biblioteka pisateljev sedanje dobe, I. zv., Novačan, Naša vas I. V tem prvem

delu ciklusa »Naša vas« je zbral pisatelj štirinajst motivov iz našega kmetskega življenja. Ideje knjige pove črtica »Misel« V pretresljivem »Štefanu« nahajamo svaričen zglede slabe vzgoje na kmetih. Bolno se nas tudi dojmi »Cevljarski vajenec«. Iz črtice »Nazaj je hodila« veje pristna naivnost, z ubogim »Vaškim ateistom« pa imamo resnično sočutje. Humoristični sta povesti »Zenitev« in pa originalni »Zabji kralj«. Druga živalska povest »Pes« ugaja vsled somornega naturalizma. Globokoresen in tragičen je »Spokornik Elija«, v »kleti« pa se utaplja skopuh Mrkonja v lastnem vinu. — Temu prvemu sledita še letos drugi in tretji del. V drugem srečamo »Vaškega Cyrana«, botra Coljo v »Sv. birmi«, starega »Kuka« in verskoblazno »Eviso«. Med drugimi črticami je še zanimiv »Sejalec« pesem v prozi, pomnik slavni Groharjevi sliki, ki mu je knjiga tudi posvečena. — Tretji del pa obsega veliko povest iz vaškega življenja. »Slovensko bratstvo« snuje študent Ivan Banov po naših krajih in odide razočaran zaradi neuspehov v tujino. Mlad je še, morda se vrne...

»Slovenski Ilustrovani Tednik« se je tako spopolnil in razširil, da smo lahko ponosni, da imamo Slovenci, čeprav smo majhen narod, takšen list. Priobčil je že veliko slik in primernega čtiva n. pr. o »Glasbeni Matici«, o ameriških Slovencih, o slov. pisateljih Cankarju, Finžgarju, Turnerju, Funteku itd., da mu pač nikdo ne more odrekati velikega narodno-kulturnega pomena. Priobčuje pa tudi slike o aktualnih dogodkih n. pr. o potopljenem parniku »Titanicu«, o nesreči na Štolu, o avtomobilni nezgodi pri Ljubljani itd., da je za vsakogar zanimiv. »Slov. Ilust. Tednik« je gotovo najbolj primeren in važen slovenski časopis, da razširja prosveto med najširše sloje naroda. »Slovenski Ilustr. Tednik« zasluži torej najizdatnejšo podporo in pozivamo vse zavodne Slovence: **Naročite si »Slovenski Ilustrovani Tednik« in razširjajte ga!** Cetrletno stane le 2 K.

Politiški pregled.

* Proračunski odsek. Proračunski odsek je končal generalno debato o vladni predlogi glede ustanovitve italijanske pravne fakultete. Odsek je nato s 33 proti 7 glasovi prešel v specialno debato. V tej je odsek sklenil s 23 proti 18 glasovi, da se predloga o italijanski fakulteti odkaže posebnemu pododseku v nadaljno podrobnejšo razpravo.

* Reiorma poslovnika. V parlamentu prične pododsek za poslovnikovo reformo svoja posvetovanja. Vodilni politiki nameravajo parlamentu še pred poletnimi počitnicami predložiti poročilo o reformi zborničnega poslovnika.

* Rusinsko vseučilišče. Še skoro cel teden se bodo vršila pogajanja vlade z rusinskimi poslanci glede ustanovitve rusinskega vseučilišča. Po dosedanjih predlogih vlada namerava delitev Ivovskega vseučilišča na ta način, kakor je deljeno praško. Poljaki zahtevajo, da na vsak način ostane Ivovsko vseučilišče v svoji stari historični poziciji.

* Prepovedan srbski list v Avstriji. Srbski list »Novo vreme«, ki mu je odtegnjen poštni debit za vse v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele, si je nadel novo ime »Zora«, a ima seveda tudi pod novim imenom prepovedano pot v Avstrijo.

* Kraljevi komisar Cuvaj je stavil na akademični senat zagrebške univerze zahtevo, da se mora upokojiti znameniti hrvaški zgodovinar dr. Klaić, ker je javno in ostro kritiziral komisarijat na Hrvaškem. Senat je Cuvajevo zahtevo odklonil in odločno izjavil, da nikdar ne izpolni take zahteve.

Kakor že omenjeno, je bil Zupančič znamenit in čislán tenorist; petje je smatral za glavno sredstvo narodove probuje; zatorej ni zamudil nobene prilike, ga udeležiti; ni je bilo narodne prireditve, veselice, gostije, primicije, birme, da se je ne bi udeležil kot povabljenec. Kot pevovodja je nastopal pri pogrebi, bralnih društvih, pri koncertih v ptujski Čitalnici in »Slov. pevskega društva v Ptuj«. Ustanovil je bralno društvo v Krčevini, Podvincah in Rogoznici pri Ptuj; prvemu je bil več let delaven predsednik, pozneje časten član. Z vsem ognjem svojega srca je učil in gojil narodno pesem in ustanovil pevski zbor kmetijskih fantov in deklet.

Dasi mlad, je zavzemal odlična mesta v socialnem življenju in na vseh poljih narodne prosvete. Bil je predsednik čitalnice, starosta Sokola, predsednik pol. društva »Pozor«, predsednik »Kmetijske podružnice za okolico Ptuj«, predsednik »Slov. pevskega društva v Ptuj«, pred-

sednik »Društva za varstvo otrok«. Z Zupančičem je legel v prerani grob vsestransko izobražen, delaven in odločno naroden učitelj in buditelj, izvrsten agitator za podrobno delo.

Kot učitelj je deloval v šoli v vzorno narodnem duhu, z vnmom in ljubeznijo je vcepljal v mlada dovzetna srca ljubezen do slovenskega jezika, domače grude, do krasne slovenske domovine. Zlasti je dosegal sijajne uspehe v krasopisju, v narodnem in cerkvenem petju. Njegovo delovanje pa se ni omejevalo samo na šolo, zahajal je med prosto slovensko ljudstvo, ustanavljal izobraževalna in gospodarska društva, z besedo in dejanjem budil, krepil in širil narodno zavednost in odločnost med okoličani. Njegovo politiško, smotreno delovanje pa se je intenzivno pričelo, ko je prevzel po svojem tustu gostilnico v Ptuj; z obširnimi posestvi, ko je stopil kot učitelj v stalni pokoj. Uvedel in naročil je takoj za gostilnico slovenske časopise,

in vzorno praktično urejena, iščejo para v Ptuj. Žal, da mu ni bilo usojeno uživati dolgo, udobno in srečno sad plodonosnega truda in dela!

Kot učitelj je služboval od l. 1885. do 1897. jeseni v Ptujski okolici, od l. 1897. do 16. aprila 1900 kot nadučitelj v Frankolovem pri Vojniku, od 16. aprila 1900 do 1. oktobra 1906 kot učitelj v Ptujski okolici. Rojen je bil 14. oktobra 1865 v Št. Vidu pri Planini v šmarijskem okraju. Dne 22. avgusta 1897 se je poročil z Marijo Brenčičevo, s hčerko veleugledne rodbine Andraža Brenčiča v Ptuj. Kot zglede mu rodoljubu, neumorno narodnemu bojevniku in vzornemu narodnemu učitelju je zagotovljen Dragotinu Zupančiču v ptujskem okraju trajen in hvaležen spomin!